

Т. Ю. Кузьменко, к. арх., доцент
В. М. Лях, к. арх., доцент, Полтавський національний
технічний університет імені Юрія Кондратюка,
С. К. Телегін, директор КП «Планування і забудова територій
Полтавської районної ради»

ОБ'ЄДНАНІ ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ: ПЕРШІ УСПІХИ

Децентралізація – найголовніша та найуспішніша реформа в нашій державі, яка дає можливість для розвитку селам України. Загалом цей процес в Україні проходить нерівномірно, часто гальмується місцевими районними та обласними адміністраціями, а також значними аграрними об'єднаннями. При цьому, якщо перші передбачають втрату владних та керівних функцій, значного скорочення кадрів та інших неприємностей, що з цим пов'язані; то останні – відчуті на собі тягар зайвого контролю. Проте, створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) все ж відбувається.

Серед областей наразі лідирує Дніпропетровська область, у ній створено 61 ОТГ, Полтавська область знаходиться на 7 місці: 46 ОТГ, а найменше у Харківській (16), Київській (12) та Закарпатській (6). В Полтавській області у трьох районах зовсім не розпочали децентралізацію: Диканський, Оржицький та Чорнухівський, у шести районах створено по одній ОТГ (Решетилівський, Пирятинський, Миргородський, Кобеляцький, Карлівський та Зіньківський). Всього в області 169 с/р і 46 ОТГ.

Наразі в Полтавському районі об'єдналися приблизно 50% сільських рад, у більшості випадків при створенні ОТГ прийняли участь 2 сільські ради, проте серед створених ОТГ є 2 міжрайонні. Це Заворсклянська ОТГ, в якій об'єдналися сільські поселення Полтавського та Новосанжарського району, друга – Мачухівська ОТГ, що є найбільшою серед громад. В ній об'єдналися сільські поселення трьох районів: Полтавського, Новосанжарського та Решетилівського. Це є 2-м випадком в Україні та першим на Полтавщині. Створення Мачухівської ОТГ у грудні 2017 року за ініціативи її голови Білоконя В. обумовлено історичною традицією, бо раніше

існував Мачухівський район, до якого входили Полузир'я і Плоске, а також станом транспортно-дорожньої інфраструктури між всіма поселеннями. Головою ОТГ В. В. Білоконем було пройдено великий підготовчий шлях, що зайняв більше 2-х років, по вивченню та запозиченню зарубіжного досвіду, зокрема Німеччини та Польщі.

З початку діяльності цієї ОТГ соціально-економічний та фінансовий стан покращився вдвічі. Це обумовлено тим, що майже всі податки залишаються в ОТГ, особливі надходження становлять від земельної ренти, які збільшилися від 1 до 3%. В ОТГ створено 4 відділи: загальний, гуманітарний, житлово-комунальний та освіти. Фінансове становище дозволило не тільки зберегти всі робочі місця, але й запросити фахівців, частина яких працювала раніше в райдержадміністраціях. Серед них сертифікований архітектор, який наразі проектує спортивний комплекс та методист районного відділу освіти, адже в ОТГ 5 шкіл, цього року 6 перших класів проти 5, що були минулого року. В селі Мачухи збережено амбулаторію, всі фельдшерсько-акушерські пункти в інших поселеннях; заплановано будівництво нової клінічної амбулаторії із сучасним обладнанням. Наразі вивчається досвід по створенню кооперативів у Литві та Польщі, адже створення нових робочих місць в межах громади, є одним з пріоритетних завдань керівництва Мачухівської ОТГ.

Перед мешканцями сіл завжди постає низка питань, які складно вирішувати самостійно: збір, утилізація та переробка сміття, забезпечення якісного централізованого водопостачання та водовідведення, ремонт та прибирання доріг, організація пасажирських перевезень, утримання пожежної охорони тощо. Впоратися з цим легше шляхом співпраці - об'єднувати кошти і зусилля з сусідніми громадами, які в цьому теж зацікавлені. Механізм такої міжмуніципальної консолідації передбачений Законом України «Про співробітництво територіальних громад», прийнятим у 2014 р. В рамках міжмуніципального співробітництва укладено договір з Терешківською ОТГ на послуги територіального центру соціального обслуговування.

З перших днів свого існування ця ОТГ намагається впроваджувати різноманітні новації. Так, у вересні цього року мачухівці одними з перших в Україні підписали енергосервісний договір з директором ТОВ «Український енергетичний

траст», і вже на початку жовтня встановили нову енергофактивну систему опалення в школі с. Плоске, що входить до складу ОТГ. Переобладнали систему опалення згідно з програмою «Енергосервіс», яка включає повний комплекс робіт – від монтажу обладнання до його обслуговування та експлуатації. Нову систему опалення вже готують до експлуатації у Калашниківській школі, завдяки чому можна значно економити на енергоресурсах, заплановано облаштувати подібними установками й інші бюджетні заклади. ОТГ Полтавщини все більше уваги стали приділяти питанням енергозбереження, а їх керівництво привчається належним чином планувати бюджети й розставляти пріоритети. Окрім нових фінансових можливостей децентралізація дає і інші переваги. От наприклад, різні формати співпраці з іноземними донорами, можливості залучення інвестицій та грантів з-за кордону, безліч можливостей навчати свій персонал, отримати фахові консультації в усіх сферах розвитку громади. Тут ми маємо на увазі Програму «U-LEAD з Європою», співробітництво з Полтавською асоціацією органів місцевого самоврядування та Асоціацією міст України, до яких приєдналася Мачухівська ОТГ.

Об'єднані громади Полтавщини створюють «території безпеки», розглядають можливість створення на своїй території поліцейської станції, обрання дільничного офіцера поліції, підготовку фахівців для роботи із системою відеоспостереження. У Мачухах працюють 28 камер відеоспостереження, заплановано встановити ще 67 в інших поселеннях ОТГ.

З метою подальшої співпраці та координування спільних дій відбулося підписання «Меморандуму про розуміння та співробітництво» між Коблівською ОТГ Миколаївської області, Мачухівською ОТГ Полтавського району, КУ «Агенція місцевого розвитку об'єднаних територіальних громад Полтавського району» та Установою «Агенція місцевого розвитку Коблівської ОТГ», в якому сторони домовилися про співробітництво у розбудові туристичної, агро-рекреаційної та природоохоронної інфраструктури в двох областях, налагодження співпраці з місцевими органами виконавчої влади Полтавської та Миколаївської областей щодо належного представлення туристичних можливостей на міжнародних та національних виставково-ярмаркових заходах, форумах тощо.

Майже рік роботи Мачухівської ОТГ доводить правильність стратегічного мислення керівництва громади, яка власним прикладом доводить, що об'єднуватись потрібно, а зволікати – означає втрачати можливості, гроші, довіру мешканців...

Таким чином, в ході реформи самоврядування формується самодостатність ОТГ як муніципальних утворень, що перебирають майже всі функції, що раніше були у вищих органів влади, в яких напевно, залишаться тільки ті, що пов'язані з питаннями цивільної безпеки, оборони держави, надзвичайних ситуацій тощо.